

Приключенията на белошипата ветрушка Рунка

Издава „Зелени Балкани“
2022 г.

Текст – Христина Клисуро̀ва
Редакция – Елена Кметова – Биро
Илюстрации – Венелина Петкова

Книжката е изработена, в рамките на проект
„Нивот за белошипата ветрушка“ LIFE19 NAT/BG/001017

<https://lesserkestrellife.greenbalkans.org>

ISBN: 978-954-9433-44-9

Отпечатано на рециклирана хартия

Контакти:

Зелени Балкани –
гр. Пловдив, ул. Скопие 1
тел.: 032/626 977, 0887 887 557

Зелени Балкани – Стара Загора
гр. Стара Загора, ул. Стара планина 9
тел.: 042/622 401

Спасителен център за диви животни
гр. Стара Загора, П.К. 27
тел.: 042/607 741

Ръководител на проекта:
Градимир Градев – тел.: 0885 609 289
email: ggradev@greenbalkans.org

ПРОЕКТ • ЖИВОТ ЗА БЕЛОШИПАТА ВЕТРУШКА • LIFE19 NAT/BG/001017

Осъществяван с подкрепата на Програма LIFE на Европейския съюз

30 years of bringing green ideas to LIFE

Приключенията на белошипата ветрушка Рунка

Това е Рунка, една белошипата ветрушка. Тя е птица – пътешественик. Нейното пътешествие започна в България, подножието на Сакар планина, в колонията на белошипите ветрушки в село Левка. Всъщност, нейното пътешествие започна още със самото ѝ излюпване!

Нейните родители не бяха тукашни, бяха излюпени в клетка в далечна Испания. Хората, които се грижели за тях, природозащитниците от ДЕМА, решили да им дарят свободата. Още съвсем малки, двете птици полетели със самолет и стигнали България, където отгавна веќе нямало други ветрушки от техния вид. Те били първите от десетилетия и животът им в природата никак не бил лесен – нямало кой да ги научи как да се пазят, с какво да се хранят, къде да нощуват безопасно. Тук ги поели момизетата и момзетата от Зелени Балкани, които им осигурили дом и храна и младите птички свикнали и обикнали нашата страна.

Ветрушките живеят в колонии – шумни птици селца от дървени гнездилици или кухни под покриви и керемиди.

Още като съвсем малко пиле, през дните, прекарани в уютната и сигурна гнездилица, сгушена на малка дъла топчица със своите четири братя и сестри, Рунка със затаен дъх слушаше все тази история! Тя ун слушаше, слушаше ... ама не вярваше! Сигурно това бяха измислиците на майка ѝ, с които укротяваше немирните деца и перзенето на баща им, когато искаше да го слушат!

Неусетно дойде денят, в който на Рунка ѝ бе позволено да надникне извън станалото веже тясно за петте малки гнездо. Тя подаде глава през отвора на гнездото и ... о, гудо! Навън бе толкова слънчево и цветно. Прииска ѝ се веднага да излезе, но бе още малка и беше рано. Ден след ден, Рунка излизаше все повече в света отвън. Докато една прекрасна утрин не почувства нещо странно, като лека мисъл, която се рееше в небето. Стана ѝ така хубаво, че разпери криле и полетя с нея!

Дните, седмиците и месеците също летяха! Рунка се учеше бързо как да оцелява в дивото. Учители ѝ бяха нейните родители. Къде да похапне вкусни попови прасета, как да улови подказващ скакалец, кои са правилата при лов на щурци, как да се пази от бързия ястреб, къде да кацне за поживка и в колко часа да се върне в родната колония за угощението, което Зелени Балкани ежедневно устройваха на белошипите ветрушки.

Рунка обидаше да се връща от време на време родното гнездо и да си припомня безгрешните дни в него. При едно от посещенията изведнъж всичко притъмня ... входът бе запушен! Една ръка се протегна и я сграбчи! Извадиха я навън и ѝ покриха главата! Тя не виндеше, но чуваше гласове. Човешки гласове! После някой и постави нещо като раница на гърба. Дадоха ѝ през клъна тежност, напудриха перата ѝ, сложиха ѝ даже цветен пръстен на крака!

После тя отново видя слънцето, цветята и другите от колонията! Един възрастен съсед я приближи и ѝ каза „Ха, имаш предавател. Хората са ти го слонили, за знаят къде ходиш. Сигурно са ти дали и лекарства против паразити! Така ще бъдеш по-здрава и силна през дългите и трудни дни на миграцията. Щастливка!“. Рунка нищо не разбра. Да, имаше раница на гърба си, цветно пръстенче на крака си и перата ѝ бяха посипани с бял прах, но не се почувства щастливка. Всъщност, забрави за всичко това още в мига, в който видя една голяма и тлъста стоножка да се прокрадва зад гъзла на сградата!

Така, неусетно, в игри и уроци настъпи края на лятото! В колонията настана истинска суматоха. Всички птици си стягаха багажа за дълъг път. Трябваше за отидат в Африка преди да настъпи студената зимата и насекомите, с които се хранят, да излезнат съвсем.

Рунка знаеше за това пътешествие, беше гувала за пътя, осеян с препятствия, за далечните земи и изобилието от храна, което те предлагат. И ... бе нетърпелива да види всичко това, нали бе пътешественик по душа!

Струваше ѝ се, че родителите ѝ се давят прекалено много, а останалите малки от люпилото не бяха така ентусиазирани, като нея. Ето защо, една сутрин, още с пропукването на зората, тя пое на път, заедно с първата група белошипни ветрушки, които видя.

Летяха дълго. Под тях се сменяха села и градове, ниви и планини, реки и езера. Беше красиво и тооолкова възнуващо! Надвезер спряха да нощуват край едно село, накацали по електрическите стълбове и ници. От някъде се появиха още ветрушки и кацнаха до тях. Стана шумно. Всеки се запознаваше с другия, а някои се бяха винждали вече и се поздравяваха братски.

До Рунка кацна млад мънък.

– Ямас! – каза той – Аз съм Зорба и съм от Гърция. Моята колония се намира ееей там, зад този хълм.

– Здравей, аз съм Рунка и съм от България.

– Млада си, гледам – каза Зорба – за пръв път ли отиваш на юг?

– В Африка ли? Да! – отвърна Рунка

– Не се бой, аз, везе, съм ходил веднъж, ще те пазя и напътствам, имам опит, зная всизко!

– Добре – погледна го с недоверие Рунка. „Дали пък наистина знаеш пътя? Ще видим!“ помисли си и сви глава под крило – трябваше да се позива, утре я озакваше дълъг ден.

– Събуди се, поспаланке – бе първото нещо, което Рунка чу рано на другата сутрин – слънцето везе изгря, а някои дори тръгнаха на път!

Това бе Зорба. Тя напълно бе забравила за него!

– Добре, добрее. Сега – каза тя, разтягайки грациозно крилете си, още не отворила очи.

– Ще закъснеем, така ни път. А трябва и да хапнем преди това. Ела с мен, знам най-добрите места за ядене в района.

„Да, естествено“ помисли си тя с насмешка, но литна след него.

Озоваха се на малко пасище, където доволно похапваха стаго коне. Там сред добре изпасаните треви подсказаха скакалци. Не беше лесно да ги уловят, но успяха с общи усилия що-годе да се нахранят!

Сити и доволни, те поеха заедно. Имаше и други пътници в тази посока. Едни от тях бяха големи зерно-бели птици, с дълги, червени клюнове. Това били щъркели, каза Зорба. Други пък, бяха малки и зерни, с бели гушки – те се наричали лястовици. А в едно езеро по пътя видяха накацали до брега прекрасни розови птици със смешно дълги вратове и крака, с които газеха във водата.

– Тези пък са фламинги – заяви ванно Зорба – Познавам някои от тях!

Към края на деня стигнаха до морето! По-голямата част от групата пое по брега. Но групата на белошипите ветрушки тръгна напърно над водата! Зорба и Рунка бяха сред тях.

– Хайде, следвай ме! Знам пътя. От тук е по-близо. Ще стигнем за нула време и ще изпреварим тези страхливци, щъркелите, които предпозитат да летят над сушата. Няма какво да обикаляме морето. Ще го пресечем! Фасулска работа!

Нещо ѝ подсказваше, че не беше безопасно, но тя го последва. Летяха дълго, а наоколо, където и да погледнеш – вода. Безкрайна морска шир. А и се стъмняваше везе. Стана ѝ малко страшно!

Изведнџн задуха силен вятър. Кралете ѝ се озџваха под напора му. Завалџа и гџнџ. Зорџа летеше до нея уплашен и мокър. Вятърџт ги подхвџрляше като малки пернати топџици, а гџнџџт все повеџе мокреше перушината им. През тџмнината и канџките гџнџ те летџаха напред в ниџото, а под тях џеше само вода. Изведнџн в далџината проблесна светлина. После още една и още една.

– Бряг – изџика Зорџа – лети натам, не спирай!

Сџс сетни сили се добџаха до едно самотно гџрво на џрега. Останаха там до сутринта – мокри и уплашени.

Утрото ги посрещна топло и тихо, сяџаш џурџта предната везер џе сџн!

Бџаха се спасили на остров Крит. Там изџараха няколко дни в тџрсене на храна и поџивџа под топлите лџџи на слџнџето. Умаха и малџо приџџџение с ястреџ, џџто ги напаџна един ден, доџато летџаха над едно село, но му изџџаха џџрзо и скоро заџравиха за тази страшна слџџџа!

Една преџрасна утрин отново трџџнаха на пџт. Пак през морето. За џаствие, слџџиха на хџџаво време и скоро пред тях се поџаза Африџа! Бреговете ѝ џџа зелени. Гаџовете – препџлнени с хора, а селата – с малџи, приџлупени кџџи.

Един ден пред тях се показа странно здание, във формата на пирамида!. После още една и още и още... От едната им страна бе пустинята, а от другата – голяма река. Огромна статуя, прилизаща на лъв с глава на човек и сгупен нос стоеше на пост.

– Тава са пирамиди – заяви Зорба, докато си позиваха на главата на статуята и се оглеждаха наоколо – Ние сме в Египет, а сме кацнали върху Сфинкс. Всичко е правено от хората. Знаеш ли, че те имат бог с глава на сокол? Много ни позитат, ние сме богове тук – продължи да дърдори Зорба и се напъзи ванно. Летящ камък, хвърлен към тях от едно минаващо надблизо дете го изтръгна от царствената му осанка и само дързите им криле ги спасиха.

Летяха още дълго. Минаваха над големи градове и над малки селца. Хора, облезени в дълги бели грехи и тюрбани на главата пасяха стада овце, кози и крави. Там, където бяха те, имаше много храна. Един ден спряха да си позинат на дърво, наред малък оазис в пустинята. Там се оказаха в компанията на други белошпи ветрушки. Ружка веднага забеляза една от тях, защото бе със същия пръстен, като нейния!

Зорба каза – вин, Рунке, тези две птици имат същия пръстен!

– Ооо, ами това са Спас и Зара, нашите съседи от Левка!... Ех, колко се радвам да ви видя! – Знаеш ли, Зорба, те имат толкова мила история...).

Той бил още млад и неопитен, когато по време на един урок по скоростно улавяне на щурец си сзупил крака. Това се случило в родната колония в Левка. Извадил голям късмет, защото хората били наблизко игонамерили предикотките. Закарали го в Спасителния център за диви животни на Зелени Балкани. Там ветеринарните лекари му направили операция, а после доброволци се грижили за неговото възстановяване. Когато напълно укрепнал,

те го прехвърлили в по-голяма клетка. Точно там той срещнал красивата Зара. И, разбира се, се влюбил в нея. Тя също го обикнала и, понеже си нямал име, го нарекла галено Спас, тъй като бил спасен от хората.

Един ден хората им сложили пръстени и заедно с още птици като тях, ги откарали отново в Левка. Там, след като всички заедно постоjali в голяма волиера, един ден хората ги пуснали отново на свобода.

– От тогава сме неразделни, прекъсна го нежно Зара – и сме отгледали веќе първите си пиленца.

– Колко красива история – каза Рунка и въздъхна, като се сети за красивата история на нейните родители. Стана ѝ малко мъчно за тях, че така ги изостави. Къде ли бяха те сега? Дали се притесняваха за нея?

Но нямаше много време за тъжни мисли, защото трябваше да спи. Утре ги озакуваше дълъг преход през пустинята, или поне така ѝ каза Зорба.

На другия ден се събуди много рано, но въпреки това Спас и Зара веќе бяха тръгнали. Поеха и те със Зорба. По пътя спряха в покрайнините на един не много голям град. На една от сградите кацнаха да си позинат и да се огледат за храна. Наоколо летяха много белошипи ветрушки – явно това бе мястo, подходящо и за тях. Намираха се в африканската страна Чаг!

Няколко месеца птиците бяха неразделни. Заедно ловяха, гонеха се във въздуха или си позиваха кротко на „техния“ покрив.

Един ден забелязаха в небето птици ята, които се отправяха на север.

– Е – каза Зорба – време е да се връщаме у дома! Тръгваме утре сутринта, при изгрев слънце.

Да, те знаеха, а и сърцата им показваха, че е време да се приберат. На другата сутрин се събудиха рано, хапнаха набързо и поеха на път, заедно със стотиците птици.

Този път не минаха през Египет, а прелепяха над Тунис, от там към Италия, където обядваха на наклонената кула в Пиза и везеряха на покрива на Ватикана! После летяха през морето, но този път без инциденти, а от там – на изток през Северна Македония и Гърция. Тук пътищата на Рунка и Зорба се разделиха. Тя пое към Левка, а той – към своята родна колония. Раздялата бе кратка, защото и на двамата им бе мъчно, но си обещаха догодина да се видят пак.

Не след дълго Рунка стигна до Левка. Всичко ѝ бе тъй познато, близко и мило. Похапна от храната, която говеците везе бяха приготвили за завърналите се от път ветрушки и посети „рогното“ си гнездо. Там намери баща си, който трескаво оправяше гнездото, в озакване на майка ѝ. Тук бяха и Спас и Зара!

Един ден на гървото до нея кацна красив млад мъжки. Още с първия поглед, между тях пламна любовта. Следващите дни птиците бяха неразделни. После си намериха дом – една от многото гървени гнездилици, поставени от хората. Запознаха го обзавенгат, и не след дълго се появи и първото от общо петте им яйца.

Дни наред Рунка стоеше и топлеше малките пестри яйчица. Тя зесто гуваше писукането на пиленцата вътре в тях и това я правеше тоолкова щастлива. Белго, дъдещият баща, всеки ден ѝ носеше вкусни лакомства и я отменяше от време на време в мътенето.

Ааах, само да се излѹнят малките ми, толкова много истории имам да им разказвам, мислеше си Рунка и това я караше да мезтае... за планините, полетата, скакалците, пътешествията, за свободата и природата на България!...

А откъде знаем всичко това ли? Ами от преподавателя, който поставихме на гърба на Рунка, помните ли го? Той ни помага да изузаваме и помагаме на ветрушките, за да сме сигурни, че са здрави и щастливи и се радват на свободата!...

